

Bevarandeplan Natura 2000

(Enligt 17 § förordningen om områdesskydd 1998:1252)

Bjursjöhöjden, Säffle kommun, Värmlands län

Områdeskod och namn:	SE0610031 Bjursjöhöjden
Mittpunktskoordinat:	1314971 - 6589154
Totalareal:	154 ha
Fastställd av Länsstyrelsen:	2006-03-15
Områdestyp:	Området är utpekad enligt Habitatdirektivet samt enligt Fågeldirektivet.
Fastigheter:	Säffle kommun: Stenbyn 1:82
Ägandeförhållande:	Ägs av staten

Beskrivning av området

Bjursjöhöjdens Natura 2000-område utgörs huvudsakligen av gammal barrblandskog, med tydliga spår av en skogsbrand från mitten av 1800-talet. Merparten av områdets fastmarksskog består av äldre granskog i sent successionsstadium och magrare tallskogar med inslag av hållmarker. Här och var finns skogbevuxna myrar där tall är det dominerande trädslaget. Död ved av både barr- och lövträd förekommer fläckvis i riklig mängd.

Områdets naturvärden är i första hand knutna till de gamla granskogsbestånden med lövinslag och till spridda aspar, vilka lämnats vid avverkning på hyggen och i ungskogar. I de äldre, naturskogsartade bestånden finns koncentration av rödlistade kryptogamer som trivs i skuggiga och fuktiga miljöer, t ex rosenticka, vit vedfingersvamp, grymig gelélav och norsk näverlav. Inom området har även påträffats flera rödlistade vedinsekter.

Bjursjöhöjdens Natura 2000-område utgör en del av ett ur naturvårdssynpunkt värdefullt skogslandskap (Bjursjön-Gillertjärn). Landskapet är kuperat och karaktäriseras av långsmala sprickdalar i nord-sydlig riktning med mellanliggande höjdryggar. I storområdet finns flera närbelägna naturskogsområden med liknande naturkvalitéer som Bjursjöhöjden, flera av dem är skyddade eller under utredning för områdesskydd. Därutöver finns två sk vitryggsområden på Bergvik Skogs marker där skogsbruk bedrivs med inriktning på att öka andelen lövträd och död ved för att gynna den hotade vitryggiga hackspetten.

Ingående naturtyp enligt habitatdirektivet

Habitatkod	Habitatnamn	Areal (ha)
9010	Västlig taiga	87
91D0	Skogbevuxen myr	6

Ingående arter enligt habitatdirektivet

Artkod	Artnamn
1386	Grön sköldmossa <i>Buxbaumia viridis</i>

Ingående arter enligt fågeldirektivet

Artkod	Artnamn
A104	Järpe <i>Bonasa bonasia</i>
A108	Tjäder <i>Tetrao urogallus</i>
A217	Sparvuggla <i>Glaucidium passerinum</i>
A223	Pärluggla <i>Aegolius funereus</i>
A234	Gråspett <i>Picus canus</i>
A236	Spillkråka <i>Dryocopus martius</i>
A239	Vitryggig hackspett <i>Dendrocopos leucotos</i>
A241	Tretåig hackspett <i>Picoides tridactylus</i>
A409	Orre <i>Tetrao tetrix</i>

Bevarandesyfte och bevarandemål

Syftet med Natura 2000-området Bjursjöhöjden är att bidra till att upprätthålla så kallad gynnsam bevarandestatus för de ingående naturtyperna och arterna på biogeografisk nivå. För att uppnå gynnsam bevarandestatus krävs att specifika bevarandemål uppfylls. I nedanstående tabell framgår bevarandemål för naturtyperna och arterna i Bjursjöhöjdens Natura 2000-område.

Art/naturtyp	Bevarandemål*
Västlig taiga (9010)	<p><i>Areal</i> Naturtypens utbredning bibehålls i minst 87 ha omfattning.</p> <p><i>Strukturer och funktioner</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Brandpräglade bestånd. Träd med brandljud för att gynna pyrofila insekter. - Mängden död ved/levande ved ska vara minst 1/x - Solexponerad, död tallved. Mått? - Lövträdsandelen ska vara minst 10 % av grundytan. - Icke inhemska trädslag ska saknas. - Sumpskogar har en ostörd hydrologi och hydrokemi. <p><i>Typiska arter</i></p>
Skogbevuxen myr (91D0)	<p><i>Areal</i> Naturtypens utbredning bibehålls i minst 6 ha omfattning.</p> <p><i>Strukturer och funktioner</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Krontäckningen ska vara minst 25 % och högst 70 % - Lövträdsandelen ska vara minst x %. - Mängden död ved/levande ved ska vara minst 1/x

	<i>Typiska arter</i>
Grön sköldmossa (1386)	<i>Populationsutveckling</i> <i>Artens livsmiljö</i>
Järpe (A104) Tjäder (A108) Sparvuggla (A217) Pärluggla (A223) Gråspett (A234) Spillkråka (A236) Vitryggig hackspett (A239) Orre (A409)	<i>Populationsutveckling</i> <i>Arternas livsmiljö</i>

*/Bevarandemålen fastställs efter basinventeringen

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus

För att naturtyperna *västlig taiga* och *skogbevuxen myr* samt arterna *grön sköldmossa*, *järpe*, *tjäder*, *sparvuggla*, *pärluggla*, *gråspett*, *spillkråka*, *vitryggig hackspett*, *tretåig hackspett* och *orre* ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas.

9010 Västlig taiga samt 91D0 Skogbevuxen myr

- Skoglig kontinuitet (naturlig åldersdifferentiering och artsammansättning hos de olika trädslagen).
- Naturvärden utvecklas huvudsakligen genom naturlig dynamik, vilket omfattar störningar, t ex stormfällningar, insektsangrepp, översvämningar och brand.
- Olika typer av substrat:
  - Död ved; grenar, torrakor, lågor mm i olika nedbrytningsstadier samt olika typer av bränd ved
  - Gamla och grova träd med dithörande barkstruktur
  - Lövträd av t ex asp, sälg och rönn
  - Hålträd

Substraten utgör viktiga livsmiljöer för kryptogamer och insekter. Vissa av substraten är även viktiga som boplatser för fåglar.

- Ostörd hydrologi i myrmarker och sumpskogar.
- Påtaglig minskning av antalet typiska arter och deras populationer får inte ske.

1386 Grön sköldmossa

Grön sköldmossa växer på multnande lågor i frisk till fuktig barr- eller blandskog. Substratet är främst murken och mjuk ved av gran i sent nedbrytningsstadium, men den kan även förekomma på ved av tall och lövträd samt barrförna. De substrat som mossan föredrar är relativt kortlivade och därför är det viktigt att det finns en kontinuerlig tillgång på lämplig ved inom spridningsavstånd på varje lokal.

Hackspettarna – **A234** gråspett, **A236** spillkråka, **A239** vitryggig hackspett och **A241** tretåig hackspett

Skogsbrand har historiskt sett spelat en viktig roll för hackspettarna, på kort sikt genom insektsrikedom på brandfältet och på lång sikt genom bildandet av lövbrännor. God tillgång på lövträd, framförallt asp, är ett gemensamt krav för hackspettarna. Död ved är en annan viktig faktor. Undersökningar i vitryggens revir visar att 20-25 % av virkesförrådet bör utgöras av död ved. Hackspettarnas föda utgörs främst av vedlevande insekter (samtliga hackspettar) och myror (framförallt spillkråka och gråspett). Rotrötade granar med hästmyror är en favorit hos spillkråka medan den tretåiga hackspetten gärna äter barkborrar.

Skogshönsen – **A104** järpe, **A108** tjäder och **A409** orre

Järpen föredrar tät blandskog, ofta i anslutning till surdråg eller bäckar. Andelen lövträd bör inte understiga 10 %. En viktig födoresurs under vintern är alknoppar, alhången samt björkhången varför dessa måste finnas i området. I anknytning till födan krävs tillgång på skyddande vegetation till exempel tät ungskog av gran. God tillgång på insekter är mycket viktigt för kycklingarnas överlevnad. Järpen kräver revir på 25-50 ha och förekommer sällan i skogar mindre än 25 ha.

Tjädern kräver större sammanhängande skogsområden som innehåller en variation både då det gäller successionsstadier men även skogstyper. Arten förekommer sällan i områden under 25 km². Vintertid kräver tjädern äldre successionsfaser av talldominerad skog där den födosöker tallbarr och tallskott. På sommaren förekommer fågeln i varierande skogstyper, från gammal bärrik skog till nybildade hyggen. Våtmarksområden är även av stor betydelse för tjädern, främst på våren då hönan livnar sig på skott av tuvull men även som födosöksplats för kycklingarna, vilka livnar sig på insekter under de första veckorna. Förutom att tjädern kräver mycket stora varierande skogsområden är den starkt knuten till speciella spelplatser, till vilka den traditionsbundet besöker.

Orren förekommer på relativt öppna marker som myrar och hedar och i närheten av dessa omgivningar samt på tidiga successioner efter hyggen och skogsbränder. Liksom för de övriga skogshönsen är tillgången på insekter viktiga för kycklingarnas överlevnad. Björknoppar är viktig diet under vintern. Orren kräver likt järpen och tjädern stora arealer, mellan 25-75 km² är vanligt.

A217 Sparvuggla

Tillgång på lämpliga boplatser i form av gamla bohål från större hackspett eller tretåig hackspett är ett krav för sparvugglan. Den optimala häckningsmiljön är gammal, flerskiktad grandominerad blandskog med rik förekomst av grova lövträd (främst asp, björk och al). Sparvugglan är dock relativt flexibel och påträffas även i rena produktionsbestånd med hyggen, så länge lämpliga bohål förekommer. I södra Sverige påträffas den ofta på gammal, igenväxande inägomark där den häckar i äldre asp. Uggelans jaktmarker är i storleksordningen 1,5 km² och dess föda består av gnagare och fåglar.

A223 Päruggla

Pärugglan kräver tillgång på föda i form av smågnagare och småfåglar. Häckar i bohål efter större hackspettar (fr f a spillkråka). Brist på naturliga boplatser kan kompenseras med holkar.

Pärlugglan påträffas oftast i gränsområden till hyggen eller större myrar. För god häckningsframgång krävs hög gnagartäthet. Häckning uteblir därför vissa år. Arten häckar främst i äldre granskog, men förekommer i all slags barrskog.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Föreskrifter och skötselplan i gällande beslut för Bjursjöhöjdens naturreservat bedöms på ett fullgott sätt eliminera traditionell hotbild (skogsbruk, markavvattnande åtgärder och annan exploatering) mot de naturtyper och de arter som finns inom området. Åtgärder som sker i det runtomliggande skogslandskapet kan dock indirekt utgöra hot mot Bjursjöhöjdens naturtyper och arter. Stora uttag av träd kan förändra hydrologin, samt leda till uttorkning och ändrade konkurrensförhållanden för arter knutna till skog och myrar.

Vad det gäller grön sköldmossa är det framförallt bristen på grov död ved i våra skogar som utgör det allvarligaste hotet mot arten på kort sikt. En minskning av skogar med lämpliga livsmiljöer och därmed en ökning av avståndet mellan varje bestånd, med isolerade populationer som följd, utgör det största hotet på lång sikt.

Hackspettarna hotas av storskaliga förändringar i skogslandskapet, framförallt minskning av lövtrådsrika skogsmiljöer med hög andel död ved. Vad det gäller fågelarterna utgör Bjursjöhöjdens naturreservat en värdekärna. Reservatet kan inte ensamt uppfylla alla krav som arterna kräver för att fortleva. Viktigt är att se fåglarnas behov ur ett större perspektiv.

Bevarandeåtgärder med tidplan

Följande bestämmelser bidrar på olika sätt till att naturtyperna *västlig taiga* och *skogbevuxen myr* samt arterna *grön sköldmossa*, *järpe*, *tjäder*, *sparvuggla*, *pärluggla*, *gråspett*, *spillkråka*, *vitryggig hackspett*, *tretåig hackspett* och *orre* uppnår och bibehåller gynnsam bevarandestatus i Natura 2000-området Bjursjöhöjden.

Gällande regelverk 2006

- Tillståndsplikt gäller enligt 7 kap 28 a § Miljöbalken (MB) för åtgärder eller verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom ett Natura 2000-område. *Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman/är nödvändiga för skötsel och förvaltning av området.*
- Ugglorna och hackspettarna är fredade (3 § i jaktlagen (1987:259)). Orre, järpe och tjäder får jagas på de tider som anges i bilaga 1 till jaktförordningen (1987:905). Övriga tider är de fredade. Fredningen gäller också arternas ägg och bon.
- Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats.
- Grön sköldmossa är fridlyst enligt artskyddsförordningen (1998:179).
- Markavvattning är tillståndspliktigt (11 kap 13-14 §§ MB).
- Bergvik Skog AB har ”vitryggområden” i anslutning till Bjursjöhöjdens naturreservat, vilka SVS har tecknat naturvårdsavtal på.

- Bjursjöhöjden är skyddat som naturreservat. Syftet med reservatet är att bevara och utveckla naturskogsartad gammal granskog med lövinslag, tallskog och våtmarker samt nystarta succession efter skogsbrand.
- Åtgärdsprogram för vitryggig hackspett.

Behov av ytterligare bevarandeåtgärder

Bjursjöhöjdens naturreservat utgör en värdekärna för den hotade vitryggiga hackspetten. Vitryggig hackspett är ett av våra mest specialiserade ryggradsdjur med krav på omfattande arealer lövträdsrika livsmiljöer med äldre lövträd och ett stort inslag av död och döende lövved. Den kraftiga tillbakagången av arten har orsakats av en kraftigt minskning av lövträdsrika skogsmiljöer med en hög andel död och döende ved. Den primära orsaken till artens snabba tillbakagång hänger således samman med det senaste århundradets storskaliga förändringar av skogslandskapet. Artens krav på livsmiljö står ofta i konflikt med skogsbrukets krav på lönsamma produktionsbestånd av barrträd.

I Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för vitryggig hackspett fokuseras på särskilt värdefulla trakter där områdesskydd (t ex reservatsbildning) kombineras med t ex riktad rådgivning om generell hänsyn i skogsbruket samt skötsel och restaurering för att långsiktigt öka lövandelen i skogslandskapet runt de områden som fortfarande hyser den vitryggiga hackspetten. Bjursjöhöjdens naturreservat kommer att vara en viktig pusselbit i detta arbete.

Bevarandestatus idag

9010 Västlig taiga

Nationellt

Naturtypens naturvärden är kopplade till naturlig gammal skog med lång skogskontinuitet, gamla träd och död ved, samt även till brandfält och yngre naturliga successionsstadier. Flera organismgrupper finns representerade bland de karaktärsarter och rödlistade arter som förekommer i naturtypen; insekter, lavar, svampar och mossor.

Denna mycket heterogena naturtyp finns spridd i hela den boreala delen av landet. De största arealerna finns i Norrlandslänen och där finns även mycket av de största naturvärdena, även om områden med höga naturvärden finns i hela landet. Naturvärden kopplade till granskog är speciellt riktade mot nordboreal region, men finns även i sydboreal. Tallskogar, brandfält och triviallövskogar har olika artsammansättning beroende på var i landet de ligger och kan därför ha höga naturvärden i hela den boreala regionen. Vissa trakter i fr.a. delar av Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland, samt i bl.a. Orsa finnmark och nere i sydöstra Kalmar län har en mer påtaglig brandkontinuitet.

Västlig taiga är ett svensk-finskt tillägg och Sverige/Finland har därmed ett särskilt ansvar för naturtypen inom EU. Historiskt sett är förlusten av västlig taiga mycket stor och endast några få procent återstår (ca 3 % av 21 milj. ha) i boreal region. Produktionsskogbruket är det största hotet mot naturtypen och dess naturvärden. Bristen på död ved, gamla träd och brandfält leder till en utarmning av artstocken och utdöendet av arter ligger inte i fas med den kvarvarande arealen. Mycket tyder på att flera arter endast lever kvar i restpopulationer som kommer att dö ut inom en snar framtid. Det är därför av stor vikt att så mycket som möjligt av

naturtypen undantas skogsbruket. Avsaknaden av brand är också ett problem för naturtypens naturliga dynamik och artinnehåll.

Bjursjöhöjden

Bjursjöhöjden utgör ett representativt exempel på naturtypen *västlig taiga*. Skogens ålder, struktur och artsammansättning pekar på att naturliga processer formar skogen. I skötseln av området kommer störning i form av brand att spela en viktig roll. Listan över påträffade signal- och rödlistade arter är imponerande. Ett flertal av dessa räknas som typiska arter för västlig taiga bl a nordisk klipptuss, vedtrappmossa och grön sköldmossa (bland mossorna), stjärntagging, doftskinn, rosenticka och stor aspticka (bland svamparna), bronshjon och stor flatbagge (bland insekterna), samt garnlav, norrlandslav, gelélavar, lunglav etc (bland lavarna). Fågelarterna i området indikerar kontinuitet både på bestånds- och landskapsnivå. Västlig taiga områdena har man ytterligare utvecklat genom extensiva naturvårdsåtgärder som ringbarkning av tusentals granar och stängsling för att gynna lövuppslag. Genom ringbarkning av gran har man fått barkborren att frodas. Dessa åtgärder kommer framförallt att gynna grön sköldmossa på cirka 20 års tid.

Mot bakgrund av ovanstående bedöms bevarandestatusen för naturtypen *västlig taiga* på Bjursjöhöjden i dagsläget vara gynnsam.

91D0 Skogbevuxen myr

Nationellt

Den totala arealen av naturtypen har minskat betydligt i landet under 1900-talet, både genom skogsbruk och genom markavvattning. En stor andel av naturtypens objekt har lokala skador i form av diken. Naturtypens utbredningsområde har inte minskat utan förekommer i hela landet, med tyngdpunkt på Norrlandslänen samt Kronobergs län i söder. Naturvärdet varierar beroende på graden av mänsklig påverkan. Det största hotet mot naturtypen utgörs fortfarande av skogsbruk, ändrad vattenregim, förändrad hydrologi samt torvutvinning. Uppskattad total areal av naturtypen i hela landet är ca 200 0000 ha.

Bjursjöhöjden

De *skogbevuxna myrarna* inom området har inte undersökts närmare. Myrarna har dock lämnats för fri utveckling under lång tid och bör därför inte vara skadade av skogsbruk (avverkning, dikning etc). Bevarandestatusen är oklar men troligen gynnsam.

1386 Grön sköldmossa

Nationellt

Grön sköldmossa är känd från cirka 500 lokaler i landet. I Sverige finns cirka en tredjedel av artens världspopulation, och Sverige är det land som har flest lokaler. Grön sköldmossa är rödlistad i Sverige och placerad i kategorin missgynnad (NT). Rödlistningen beror på bristen på lämpligt substrat, död ved i lämplig nedbrytningsfas, samt att förekomsten av arten på kända växtlokaler är mycket individfattig.

Bjursjöhöjden

Grön sköldmossa är funnen på lågor i två av naturreservatets skötselområden. Detaljerade uppgifter om mossans utbredning och populationsutveckling i den övriga delen av Natura 2000-området saknas. Kraven på lämplig livsmiljö (kontinuerlig tillgång på lågor i rätt nedbrytningsstadie) bedöms vara uppfyllda. Bevarandestatus är oklar men troligen gynnsam.

Bevarandestatus för ingående arter i fågeldirektivet

Nationellt

A104 Järpe

Järpen häckar i hela landet med undantag från den fjällnära skogen samt Öland och Gotland. Arten har minskat betydligt under de senaste 30 åren på grund av det moderna skogsbruket. Idag uppskattats den svenska populationen till drygt 100 000 par, vilket beräknas utgöra cirka 17 % av den europeiska populationen utanför Ryssland. Trots en påtaglig minskning av det svenska beståndet anses arten inte vara hotad i landet.

A108 Tjäder

Den svenska populationen har uppskattats till 84 000 - 110 000 par (1990-talets mitt), vilket utgör ca 10 % av det europeiska beståndet (inkl. europeiska Ryssland). Starka minskningar har under de senaste 30 åren registrerats i Götaland och Svealand och även lokalt i Norrland. Orsaken till minskningen av tjäder beror främst på det storskaliga skogsbruket där landskapet kraftigt fragmenteras och stora monokulturer av gran och tall ersätter den tidigare, mer varierade skogen. Totalt sett finns dock inget hot mot artens fortlevnad i Sverige.

A217 Sparvuggla

Sparvugglan häckar i hela landet, undantaget Öland och Gotland. Tätheten avtar norrut och arten förekommer sparsamt till sällsynt i de inre delarna av Norrland. Det Svenska beståndet har uppskattats till mellan 12 000-16 000 par, vilket utgör ungefär hälften av det europeiska beståndet. Artens beståndsutveckling är i princip helt okänd. Flera tecken tyder dock på att det skett en expansion söderut under den senare delen av 1900-talet. BirdLife international listar sparvugglan som *secure* i Europa, men påpekar att det är angeläget att Europa tar ett ansvar i artens bevarande.

A234 Gråspett

Gråspetten förekommer spritt över hela norra Sverige. Antalet häckande par bedöms vara 700-1 000 par, vilket motsvarar ca 1 % av det europeiska beståndet. Sedan mitten av 1970-talet har antalet observationer av arten ökat i landet. Observationer under de senare åren tyder även på att gråspetten ökar i södra delen av sitt utbredningsområde; C, U och T län.

Bird Life International listar gråspetten som *declining* i Europa och påpekar att det är viktigt att Europa tar ett ansvar i artens bevarande. Arten är placerad i SPEC kategori 3 vilket innebär att artens utbredning inte är koncentrerad till Europa men att arten där har en otillfredsställande bevarandestatus.

A236 Spillkråka

Spillkråkan har under 1900-talet spridit sig söderut i Sverige, troligtvis på grund av att skogsarealen i landets södra del har ökat kontinuerligt. Spillkråkan häckar i samtliga svenska län, dock fåtaligt i Norrlands inland. Det svenska beståndet uppskattas till i storleksordningen 20 000 - 35 000 par. Detta motsvarar ungefär 10 % av det samlade europeiska beståndet på 200 000 - 265 000 par. Beståndet i södra Sverige förefaller vara tämligen stabilt. BirdLife International listar spillkråkan som *secure* i Europa, men menar att det är angeläget att Europa tar ett ansvar i artens bevarande.

A241 Tretåig hackspett

Tretåig hackspett häckar regelbundet i mellersta och norra Sverige, men är numera ovanlig söder om den biologiska norrlandsgränsen. Det svenska beståndet beräknades vid mitten av 1990-talet till mellan 5 500 och 7 500 par, vilket utgör cirka 10 % av det samlade europeiska beståndet på knappt 60 000 par. Det svenska beståndet har minskat kraftigt under hela 1900-talet och i ökande takt efter 1950. Minskningen i de kustnära, av skogsbruk hårdast påverkade delarna av Norrland uppgår förmodligen till minst 80 %. Som en följd av detta har tyngdpunkten i artens förekomst gradvis förskjutits allt längre in mot de klimatiskt mer utsatta och totalt sett mindre produktiva fjällnära skogsområdena.

Tretåig hackspett är rödlistad i kategorin *sårbar* (VU) i Sverige. BirdLife International listar tretåig hackspett som *declining* i Europa och påpekat att det är angeläget att Europa tar ett ansvar i artens bevarande. Arten är placerad i SPEC kategori 3, vilket innebär att dess utbredning inte är koncentrerad till Europa men att arten inom regionen har en otillfredsställande bevarandestatus.

A409 Orre

Den svenska orrepopulationen har uppskattats till minst 170 000 par (1990-talets mitt). Den svenska andelen av den europeiska populationen (inkl. europeiska Ryssland) är minst 20 %. Många uppgifter från Götaland och Svealand tyder på starkt minskande stammar under 1990-talet. BirdLife International betecknar orren som *sårbar* i Europa. Arten är placerad i SPEC kategori 3, vilket innebär att den globala populationen inte är koncentrerad till Europa men att arten där har en otillfredsställande bevarandestatus i området.

A223 Pärflugla

Under 1900-talet har pärlugglan spridit sig söder ut i landet. Beståndet är som starkast i större sammanhängande barrskogsområden och förekomsterna längs kusterna och på de stora slättområdena i södra och mellersta Sverige är svaga. Tätheterna avtar i inre delarna av Norrland, förmodligen främst p.g.a. klimatiska orsaker.

Det häckande beståndets storlek varierar kraftigt mellan olika år beroende på smågnagartillgången. Under goda år handlar det om i storleksordningen 18 000–24 000 par, och under toppår om ännu mer – kanske uppemot 40 000 par. Sedan 1980-talet har det skett en kraftig total minskning av pärluggla. Troligtvis kan detta förklaras av att de regelbundna sorkcyklerna upphört. I Västerbotten har beståndet pärlugglor minskat med 75 %.

Pärlugglan är nomadisk över stora delar av den norra barrskogsregionen. Detta gör att man bör vara försiktig med att uttala sig om beståndsförändringar i enskilda länder. Det nordeuropeiska beståndet överstiger förmodligen 30 000 par även under dåliga år, under goda år kan det kanske handla om uppemot 100 000 par. Förutom i norra Europa finns små häckande bestånd i skogs- och bergstrakterna i Centraleuropa, totalt i storleksordningen drygt 10 000 par.

Bevarandestatus för fågeldirektivets arter på Bjursjöhöjden

Bevarandestatus för de ingående fågelarterna är oklar men bedöms troligen vara gynnsam. Uppgifter om arternas populationsstorlek och trender saknas. Järpe, orre, tjäder, hackspettarna och sparvuggla påträffas regelbundet (sparsamt-allmänt) i landskapet runt Bjursjöhöjden, och Natura 2000-området bör betraktas som en värdekärna (högkvalitativ livsmiljö) för respektive art. Läget för pärluggla i området är oklart. Arten bedöms dock ha goda förutsättningar (tillgång på naturliga boplatser) att häcka framgångsrikt under år med god tillgång på gnagare. Den akut hotade vitryggiga hackspetten har sedan flera år tillbaka setts regelbundet i området, men i dagsläget är det oklart om den fortfarande finns i området. Bevarandestatusen för vitryggig hackspett bedöms vara icke gynnsam.

Uppföljning

För att bedöma naturtypernas och arternas bevarandestatus krävs uppföljning av uppsatta bevarandemål. Vid uppföljning utvärderas även befintliga bevarandeåtgärder för att se om de fyller sitt syfte. Om en befintlig bevarandeåtgärd inte har avsedd effekt kommer åtgärden att justeras. Nedan beskrivs när och hur de olika bevarandemålen ska följas upp.

Uppföljningsprojekt är under utarbetande och komplettering kommer att ske då projektets riktlinjer och metoder är möjliga att tillämpa.

Bilagor

1. Natura 2000-områdets avgränsning
2. Ingående naturtypers utbredning (klar efter basinventeringen)

Referenser

- ArtDatabanken. *Faktablad för rödlistade arter*. www.artdata.slu.se (2005-02-02)
- Länsstyrelsen Värmland, Miljöenheten. *Beslut och skötselplan till Bjursjöhöjdens naturreservat*. Beslut 2004-03-29. Karlstad.
- Löfroth, M m.fl. 1997. *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000*.
- Mild, C. & Stighäll, M. 2005. *Åtgärdsprogram för vitryggig hackspett och dess livsmiljöer*. CM Digitaltryck AB 2005.
- Naturvårdsverket. *Natura 2000- Art och naturtypsvisa vägledningar*. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. *Parametrar och metoder för uppföljning i Natura 2000*. Version 4: 2004-05-07.
- Nitare, J. 2000. *Signalarter – indikatorer på skyddsvärd skog, flora över kryptogamer*. 2:a upplagan. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.